

SF

Pasaulinės fantastikos Aukso fondas

56

Harry Harrison
PLIENINĖ ŽIURKĖ
DAINUOJA BLIUŽĄ

Harry Harrison
PLIENINĖ ŽIURKĖ
DAINUOJA BLIUŽĄ

Mokslinis fantastinis romanas

Lajokukės planeta paversta
visagalaktiniu visuomenės atmatų
sąvartynu. Būtent čia priverčiamas
atvykti Džeimsas Bolivaras diGrizas
bei jo roko grupė, idant surastų
pagrobtą vienintelį kosminių ateivių
egzistavimo įrodymą.

Iš anglų kalbos vertė VIDA BRAZAUSKIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
56 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Harry Harrison

THE STAINLESS STEEL RAT SINGS THE BLUES
New York, Bantam books, 1994

Copyright © by Harry Harrison, 1994

Cover art copyright © by Barclay Shaw, 1995

Vertimas i lietuviu kalba © leidykla "Eridanas", 1996
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

Pirmas skyrius

Ropštis siena aukštyn buvo nelengva. Tačiau eiti skersai lubų pasirodė visiškai neįmanoma. Kol supratau, kad ėmiausi darbuotis ne iš to galo. Kai pagalvojau, paaiškėjo, kad tai savaime suprantama. Kabinantis rankomis į lubas, neišeina pajudinti kojų. Todėl išjungiau molkaustines pirštines ir pakibau žemyn galva, prisisiurbęs vien batų padais. Kraujas, kaip ir reikėjo tikėtis, žaibiškai suplūdo į galvą, o drauge su juo - šleikštulio ir baisiai nepatogios savijautos banga.

Ko man prireikė čia, Pinigų Kalykloje, kodėl kybau palubėje galva žemyn, stebėdamas mašinę, apačioje šlampuojančią penkių šimtų tūkstančių vertės monetas? Monetas skimbčiodamos krito į parengtus krepšius - taigi atsakyti į tą klausimą ne taip jau sudėtinga. Išjungęs vieną padą, vos nenutribau pas jas. Švystelėjau koją pirmyn, padariau milžinišką žingsnį, stipriai trenkiau padu per lubas, tuo pat metu vėl įjungdamas kaustiklį. Bate įmontuotas generatorius paskleidė energijos - tos pačios, kokia laiko molekulės vienoje vietoje - lauką, ir mano pėda tapo lubų dalimi, bent

laikinai. Kol generatorius neišjungtas.

Dar keli ilgi žingsniai - ir aš jau virš krepšių. Bandydamas nekreipti dėmesio į svaigulį, pasigrabaliojau aplink juosmenį ir iš milžiniškos diržo sagties ištraukiau plonytį lyną. Susiriečiau dvilinkas, pasiekiau rankomis lubas, prispaudžiau prie tinko bumbulą lyno gale, įjungiau. Molkaustinis bumbulas tvirtai prisisiurbė, o aš atlipdžiau padus. Dabar siūbuodamas kabojau galva aukštyn, o kraujas slūgo iš įraudusio mano veido.

- Nagi, Džimai - pakaks tuščiai kabailioti, - patariau pats sau. - Dabar bet kurią sekundę gali užstaugti sirenos.

Tarsi to ir telaukusios, užklykė sirenos, su-blykčiojo šviesos, o sienos sudrebėjo nuo kurtinančio kaukimo. Nepasakiau sau, kad taip sau ir sakiau. Neturėjau kada. Nykščiu spustelėjau mygtuką, išzvimbusi iš sagties nepaprastai tvirta, beveik nematoma vienmolekulinė styga sparčiai nuleido mane žemyn. Kai tarp ištiestų rankų sudzingsėjo pinigėliai, nustojau leistis. Pradariau "diplomata" ir vilkau jį per žvangančias monetas tol, kol jis prisipildė tviskančių, blyksinčių grožybių.

Uždariau, užrakinau, suzvimbė mažytis varikliukas, vėl nutempė mane aukštyn, į palubį.

Atsitrenkę padai prilipo; išjungiau pakabos skriemulį.

O apačioje atsidarė durys.

- Tę bus kas intėjęs! - šūktelėjo sargybinis, kurio ginklo vamzdis sukinėjosi į visas puses. - Durų signalizacija suveikė.

- Gal - bet aš anė nieko nematau, - pasakė antras sargybinis.

Jie pažiūrėjo žemyn, apsidairė aplinkui. Bet aukštyr žiūrėti neketino. Tikėjasi. Jaučiau, kad mano veidu ritasi prakaito karoliukai. Kaupiasi ant kaktos. Nulaša.

Pasibaisėjęs spoksojau į lašus, paptelėjusius ant sargybinio šalmo.

- Kitą kambarį! - riktelėjo jis, savo paties balsu nustelbdamas lašų papsėjimą.

Abu išskubėjo, durys užsidarė, aš nuėjau skersai lubų, nuropojau siena, išsekęs susmukau ant grindų.

- Dešimt sekundžių, ne daugiau, - perspėjau pats save. Savisaugos instinktas - griežtas prižiūrėtojas. Anksčiau atrodė, kad sumanymas geras, o gal tas sumanymas ir iš tikrųjų buvo geras. Bet šią akimirką aš labai gailėjausi, kad iš viso pamačiau aną žinių laidą.

"Iškilmingas naujos Monetų Kalyklos atida-

rymas Paskonjake... planeta dažnai vadinama Monetų Kalyklų Pasauliu... pirmosios pusės milijono vertės monetos, tokios dar niekad os nebuvo išleistos... aukšti pareigūnai bei spaudos atstovai kviečiami dalyvauti."

Pranešimas mane paveikė tarsi startinio pistoleto šūvis sprinterį. Išlėkiau kaip įgeltas. Po savaitės žengiau iš Paskonjako kosmokeltų atvykimo stoties su krepšiu rankoje ir padirbtas reporterio dokumentais kišenėje. Mano pamišimo neapmalšino net gausios karinės pajėgos ir kieta apsauga. Prietaisų, sudėtų į mano bagažą, niekaip negalėjo aptikti joks žinomas sekimo įrenginys: švitinamas portfelis rodydavo visiškai neteisingą turinio vaizdą. Mano eisena buvo lengva, mano šypsena - plati.

Dabar mano veidas papilkėjo, o bebandant atsistoti kojos virpėjo iš nuovargio.

"Atrodyk ramus, atrodyk rimtas - mąstyk kuo nekalčiausiai".

Nurijau ramumo-rimtumo tabletę, padengtą pagreitinančia preparato veikimą apvalkalu. Vienas, du, trys žingsniai durų link - mano veidas švyti išdidumu, mano eisena iškilni, mano sąžinė tyra.

Užsidėjau pabaisiškus savo akinius, nusagstytus brangakmeniais, ir dirstelėjau kiaurai durų. Ultragarsinis vaizdas miglotas. Bet skubančios pro šalį figūros gana ryškios. Kai figūrų nebeliko, atrakinau duris, išsmukau ir leidau joms užsiverti už nugaros.

Pamačiau rėkaujančius, mosikuojančius šautuvais kareivius bevarant koridoriumi manąjį žurnalistų pulkelį. Apsigrėžiau, ryžtingai nužygiavau į priešingą pusę, pasukau už kampo.

Ten stovintis sargybinis nuleido šautuvą ir įrėmė vamzdį į mano diržo sagtį.

- *La necesejo estas ĉi tie?* - pataikūniškai šypsodamasis paklausiau aš.

- Ką sakai? Ką čia veiki?

- Iš tiesų? - prunkstelėjau pro išplėstas šnerves. - Gana menkas išsilavinimas, ypač esperanto išmanymėlio trūksta, ar ne? Jei jau būtinai norite žinoti, šnekant prastuoliškuoju šios planetos žargonu - man buvo pasakyta, kad čia rasiu vyrų tualetą.

- Ot ir ne. Kitam gale.

- Jūs nepaprastai malonus.

Apsisukau ir kukliai nupėdinau per vestibulį. Kol į vangias sargybinio sinapses prasiskverbė realybė, spėjau nueiti tris žingsnius.

- Grijžk atgal, ei, tu!

Sustojau, apsigrežiau, parodžiau pirštu, paklausiau:

- Į kitą pusę?

Trumpai šnypštelėjo dujų švirkštas, kurį sugniaužiau delne tada, kai sargybinis tematė mano nugarą. Vyrukas užmerkė akis, susmuko; jam benudrimbant šalia manęs, ištraukiau iš suglebusių rankų ginklą. Padėjau jį ant miegančio kario krūtinės, nes man šautuvo nereikėjo. Guviai apėjau sargybinį ir atidariau avarinio išėjimo duris. Užvėriau, atsišliejau į jas, labai giliai pakvėpavau. Paskui išsiėmiau iš informacinės brošiūrėlės pastato planą ir bakstelėjau pirštu į laiptų simbolį. Dabar žemyn, į sandėlį... Apačioje pasigirdo žingsniai.

Aukštyn. Tylutėliai - puspadžiai minkšti. Ne nuostabu, kad planai pasikeitė: juk sukaukusios sirenos nebepaliko galimybės paprasčiausiai išeiti su minia. Aukštyn - penki, šeši maršai, pagaliau laiptai baigėsi durimis su užrašu "KROV". Vietine kalba tai turėtų reikšti stogą.

Prieš atidarydamas duris ir išsmukdamas pro jas, nukenksminau trijų skirtingų rūšių signalizacijos prietaisus. Apžiūrėjau netvarką, būdingą stogams: vandens cisternos, ventiliacijos

angos, oro kondicionavimo agregatai - ir didžiulis kaminas, besispjaudantis teršalais. Nuostabu, Krepšys su pinigais žvangėjo, man bekraunant į jį visus ginklus bei prietaisus, galinčius tapti įkalčiais. Atsukęs diržo sagtį, išsitraukiau ritę su varikliuku. Prikabinau krepšį prie valo molkausčio, paskui nuleidau viską į kaminą. Pritvirtinau ritės mechanizmą prie vidinės kamino sienelės kiek pasiekdamas giliau.

Tvarka. Daiktai lauks manęs tiek, kiek reikės - kol nurims visas sujudimas. Galite tai pavadinti ilgalaikiu kapitalo įdėjimu. Paskui, apsiginklavęs vien savo nekaltumu, vėl leidausi atgal tuo pačiu keliu - laiptais grįžau į pirmą aukštą.

Durys tyliai atsidarė ir užsidarė, pamačiau sargybinio nugarą - labai arti, nors imk ir paliesk. Taip ir padariau: plekštelėjau jam per petį. Sargybinis suklykė, šoko šalin, apsisuko, atstatė šautuvą.

- Nenorėjau jūsų išgąsdinti, - maloniai pasakiau aš. - Bijau, kad likau atskirtas nuo saviškių. Žurnalistų grupė...

- Seržante, radau tokį vieną, - suburbėjo tas į prisegtą ant peties mikrofoną. - Aš, teip, eilinis Izmetas, vienuoliktas postas. Klausau. Nepa-

leisiu. Supratau, - jis nusitaikė šautuvu man į tarpuakį. - Nejudėk!

- Visai neketinau taip pasielgti, užtikrinu jus.

Pasigrožėjau savo nagais, nusibraukiau nuo švarko pūkelį, ėmiau švilpiniuoti; stengiausi nekreipti dėmesio į virpčiojantį šautuvo vamzdį. Sudundėjo bėgančios kojos, ir įkandin rūščiaveidžio seržanto atlėkė būrys kareivių.

- Labą dieną, seržante. Gal galėtumėte pasakyti, kodėl šis kareivis taikosi į mane šautuvu? Arba, tikriaus, kodėl jūs visi taikotės į mane šautuvais?

- Čiupkit jo portfelį. Uždekit jam antrankius. Veskit jį.

Tasai seržantas tuščiai liežuviu nemala.

Liftas, į kurį jie mane įbakštino, nebuvo pažymėtas plane, skirtame žurnalistams. Taip pat tame plane nebuvo net menkiausios užuominos apie tai, kad po pirmuoju aukštu esama daugybės aukštų, smengančių į pačias planetos pragarmes. Liftui lekiant žemyn - maždaug į tokias gilumas, į kokias aukštumas galėtumėte pakilti dangoraižyje, - mano ausų būgneliai vos neplyšo nuo spaudimo bangos. Ir dar vidurius sutraukė, nes supratau, kad apžiojau gerokai didesnę kąsnį, negu įstengčiau

nuryti. Buvau išstumtas kažkelintame požemi-
niame aukšte, nutemptas pro skląsčiuotus,
grotuotus vartus - vienus, kitus, dar kitus; pa-
galiau pasiekėme nepaprastai niūrų kambarį.
Tradiciškai plikomis sienomis, su lemputėmis
be gaubtų ir taburete be atkaltės. Aš atsidu-
sau ir atsisėdau.

Niekas nekreipė dėmesio nei į mano mėgi-
nimus užmegzti pokalbį, nei į manąjį žurnalis-
to pažymėjimą. Pastarąjį iš manęs atėmė, taip
pat ir batus - o paskui ir visus drabužius. Užsi-
tempiau juodą storos, šiurkščios, keliančios
niežulį drobės chalata, kurį man davė, vėl
klestelėjau ant taburetės, o surengti su savo
sargais spoksojimo varžybų net nebandžiau.

Atvirai šnekant, ir šiaip beveik apverktina
nuotaika bjuro vis labiau, nes ramumo-
rimtumo tabletės poveikis pradėjo slopti. Maž-
daug tuo metu, kai pasijutau visiškai paka-
ruokliška, garsiakalbis išgargaliavo nesupran-
tamus nurodymus, ir aš buvau nuvarytas į ko-
ridorių, o iš to - į kitą kambarį. Taburetė ir
lemputės tokios pačios - bet šįkart priešais
pamačiau plieninį stalą, už kurio sėdėjo parei-
gūnas dar plieninesnėmis akimis. Jam bero-
dant į išmėsinėtus mano drabužius, krepšį,
batus, už jį kalbėjo nuožmus žvilgsnis.

- Aš esu pulkininkas Neuridenas - o tu esi žu-
vęs.

- Ar jūs visuomet šitaip elgiatės su tarpž-
vaigždinės spaudos atstovais?

- Tavo pažymėjimas suklastotas, - jo balsas
skambėjo maloniai tarsi trinami viens į kitą
akmenys, - tavo batuose įmontuoti molkausti-
niai projektoriai...

- Joks įstatymas to nedraudžia!

- Paskonjake draudžia. Mūsų įstatymai drau-
džia bet ką, kas kelia grėsmę Monetų Kalyklos
bei gaminamų joje Tarpžvaigždinių piniginių
vienetų saugumui.

- Aš nepadariau nieko blogo.

- Viskas, ką tik tu darei, buvo blogai. Banderi
apgauti mūsų pareigūnus, pateikdamas suk-
lastotus dokumentus, apsvaiginai sargybinį,
įsibrovei į Kalyklą, nelydimas prižiūrėtojo - tai
vis nusikaltimai mūsų įstatymams, Už tai, ko
spėjai pridaryti, galime nuteisti tave kalėti iki
gyvos galvos keturiolika kartų iš eilės, - niūrus
jo veidas paniuro dar labiau. - Bet yra netgi
dar blogesnis dalykas...

- Kas gali būti blogiau už keturiolika nuo-
sprendžių kalėti iki gyvos galvos? - nors iš visų
jėgų stengiausi tvardyti ir išlikti ramus, išgir-

dau, kad mano balsas lyg ir virpa.

- Mirtis. Tokia bausmė skiriama už vogimą iš Kalyklos.

- Aš nieko nepavogiau! - dabar jau tikrai virpa.

- Tai bus nustatyta labai greitai. Nusprendus pradėti kaldinti penkių šimtų tūkstančių vertės monetas, neužmiršta pasirūpinti visomis įmanomomis jų apsaugojimo nuo vagysčių priemonėmis. Neatskiriama gaminio dalis - daviklis, kurį sužadina specifinis specifinio dažnio signalas. Atsiliepdamas į tokį signalą, jis išduoda monetas buvimo vietą.

- Kvaila, - aš laikiausi žymiai įžūliau, negu jaučiausi. - Nieko nepešit. Juk jūs prigaminot tokią daugybę monetų...

- Jos visos dabar saugiai sukrautos už dešimties pėdų storumo gryniausio švino sienų. Jei gu yra monetų už mūsų saugyklos ribų - suskambės signalas.

Kaip tik tą akimirką išgirdau tolimą varpų tilindžiovimą. Geležiniu mano inkvizitoriaus veidu nusklendė šalta šypsena.

- Signalas, - pasakė jis.

Ilgas sekundes sėdėjome tylėdami. Pagaliau durys atsilapojo, ir įskubėję sargybiniai nudrė-

bė ant stalo labai pažįstamą krepšį. Pulkininkas neskubėdamas pakėlė jo galą; išžvangėjo monetas.

- Tai štai kaip jos atrodo. Aš niekada...

- Tylėt! - užgriaudėjo jis. - Monetas išneštos iš kaldinimo patalpos. Jas rado pakabintas lydyklos kamine. Kartu su šiais kitais objektais.

- Nieko neįrodysit.

- *Viską įrodysim!* - staigiu, gyvatišku judesiu sugriebęs mano plaštakas, jis tvojo jomis per plokštę stalo paviršiuje. Kiek aukščiau ore tuoj pat sušvito mano pirštų atspaudų holograma.

- Nuo monetų nuimti kokie atspaudai? - per petį mestelėjo pulkininkas.

- Daugybė, - atsiliepė vaiduokliškas balsas.

Dalis stalo viršaus pasikėlė; pasirodo, po ja būta fotografijų. Pulkininkas pažiūrėjo į jas, ir aš antrą kartą tapau apdovanotas tos ledinės šypsenos reginiu. Neuridenas įmetė nuotrauką į spragą. Greta pirmosios hologramos ore pakibo antroji, priplaukė arčiau; jam palietus klavišus, abi susiliejo.

Dvigubas atvaizdas sumirguliavo ir virto vienu.

- Identiški! - pergalingai pareiškė pareigūnas. - Jei nori, gali pasakyti man savo pavar-

dę....